

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk verteelen. De veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt worden bewijst hoe A. HANS KINDERBIBLIOTHEEK vooral gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

413. Een Hulchelaar. — 414. De e-kentelijke Indianenhoofdman. — 415. Onvergetelijke Avonturen. — 416. Een vreemde Nacht. — 417. De hoeve bij de Duinen. — 418. Leo op de Kotschool. — 419. De moedige Padvinder. — 420. De Dronker van het Uffenhof. — 421. De strijd tegen de Slavernij. — 422. De jonge Alpengids. — 423. Het onverwachte Partoel. — 424. De verijdelde Diefstal. — 425. Op het eenzaame Eiland. — 426. In den Sneeuwstorm. — 427. Sinterklaas in den Woonwagen. — 428. Het vuur in den Nacht. Een moedige Knaap. — 429. Het Kerstfeest der Schipbreukelingen. — 430. Voor het Recht. — 431. Het Spook van Sylt. — 432. De dappere Kasteelknaap. — 433. In Dulzend Vreezen. — 434. De Tooveres van Diksmulde. — 435. Acht maanden op een onbewoond Eiland. — 436. Ontmaskerd. — 437. Een gestoorde Nacht. — 438. De stein aan de Deur. — 439. Het geheimzinnig bedrieff. — 440. De smokkelaars van Blankenberge. — 441. Een drama aan de grens. — 442. Een Goudsoedje. — 443. De verrader. — 444. Zigeuners op de Driep. — 445. Een Rakker. — 446. De dochter van Indianenhoofdman. — 447. De Smokkelbende. — 448. Het verlaten dorp. — 449. De Werklooze. — 450. De avonturen in de Haaglanden. — 451. De gestoorde Zesdaagskoers. — 452. Uit een Gein. — 453. De smokkelavontuur. — 454. De Weezen van de Beukenharst. — 455. De Hertenstond. — 456. Een sneeuwacht. — 457. De verkleede Krijgsman. — 458. De Heldin van Maastricht. — 459. Een spion verrast. — 460. De Wraak van den Eskimo. — 461. De Schoolmeester van Sylt. — 462. Gevangen in het Ijs. — 463. Het Spook van de Steengroeven. — 464. De Groote Ronde. — 465. Erik, de Cow-Boy. — 466. De Roover uit Eikenloo. — 467. Het Geheim van den Torenkelder. — 468. Leo, de smokkelaarster. — 469. Tweemaal gered. — 470. De zoon van Kelder Koper. — 471. De Zwarte Vrouw uit den Polder. — 472. Djees, de Schmoet. — 473. De Cow-Boy en zijn Zuster. — 474. De Wilde Ridder en het Kind. — 475. Avonturen in de Grot. — 476. De Luchtreiziger. — 477. De Kinderen van den Visscher. — 478. Een vlucht in Rusland. — 479. Het Turfschip van Breda. — 480. Kerstmis in Sneeuw en Ijs. — 481. Een vreemde Oudejaarsavond. — 482. De Tooveres van het Ijs. — 483. Een Cow-Boy in de Gevangenis. — 484. De jonge Strandlooper. — 485. Een Wonderbaar Terurkeer. — 486. Het gestoorde Knaap. — 487. Een blijde Wederkomst. — 488. Het geheim van het Kraalenhof. — 489. De Ridder met het Zilveren Kruis. — 490. De Heldin van den Vuurtoren. — 491. Koning Albert I. — 492. Koning Leopold III. — 493. Het Licht in de Duinen. — 494. Voochbalters in Amerika. — 495. Koning Albert aan den IJzer. — 496. Vaders Vlucht. — 497. Een Martelaar. — 498. De Marche-les-Dames. — 499. De Jonge Versteekeling. — 500. Adels Avontuur. — 501. Uit het Leven van A. Hans.

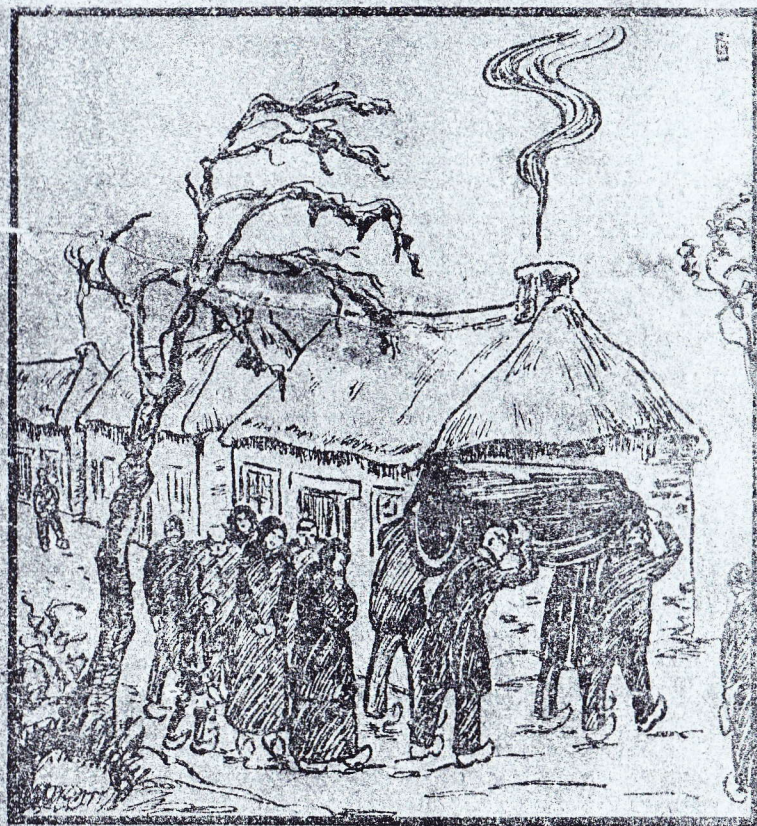
Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers

PRIJS. 60 CENTIEMEN.

Drukkerij R. Bracke-V. Geert, Wetteren.

TE LAAT

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich

TE LAAT

I.

— Moeder, ga toch naar bed! 't Kan wel ochtend zijn, eer Pol thuis komt.

Zoo sprak Emilie Perkens tot haar moeder, een weduwe, die in een huisje te lande, in den omtrek van Leuven woonde. Vader was al tien jaar dood. Vrouw Perkens had toen op haar stukje land gezwoegd en nog bij anderen gewerkt, om haar beide kinderen Pol en Emilie groot te brengen. Pol was nu zeventien en Emilie achttien jaar. De dochter hielp flink in huis en bij het akkerwerk. Pol arbeidde op een metaalfabriek in de stad, maar hij gaf nog niet de helft van zijn loon af. Hij verteerde veel geld in de herbergen, en berokkende groot verdriet aan moeder en zuster.

Nu, op een Zaterdagavond, bleef hij weer uit. 't Was elf uur op het oude uurwerk, dat in een hoek van de kamer stond. En Emilie drong aan, dat moeder naar bed zou gaan.

— Och, ik kan toch niet slapen! kloeg vrouw Perkens. Waar zou Pol nu weer zitten?

— Te Leuven, natuurlijk!

— En dronken naar huis komen, door het donker, langs den eenzamen weg! Hij kan in een gracht sukkelen.

— Moeder, wat is er aan te doen! We hebben het hem al zoo dikwijls gezegd, dat hij zich slecht gedraagt. Het helpt niet. Blijf niet op! Ge zijt moe... ge hebt heel den dag hard gewerkt... Pol kan nog uren weg zitten!

Vrouw Perkens liet zich overhalen. Ze begaf zich naar haar slaapkamer, beneden, en Emilie naar de hare, boven. En het was nu stil in huis.

Maar de ongeruste moeder sliep niet. Ze lag te luisteren, of ze den stap van haar zoon niet hoorde. Alleen de Octoberwind zoefde door de boomen en om het dak.

Vrouw Perkens weende. Dat had ze al dikwijls gedaan om Pol. Ze kon niet begrijpen, dat hij haar zulk een verdriet wilde aandoen. Ze was altijd zoo goed voor hem geweest... O, als ze vroeger heel den dag op het land gewoegd of bij anderen gewasschen of gekuischt

had, zat ze soms tot in den nacht op, om te naaien en te breien.

Ze zorgde, dat de kinderen 's Zondags wat lekkers kregen, en nam ze al eens mee naar een feest of een stoet te Leuven.

Eigenlijk was ze te goed geweest voor Pol en vergaf hem te gemakkelijk het kwaad, als de jongen voor stoute streken of brutale woorden straf verdiende.

Pol zwierf gaarne rond met kamaraden en moeder hoorde dan klachten van landbouwers, als de jongens in boomgaarden appels en peren weg haalden of vruchten te velde beschadigden.

Vrouw Perkens had gehoopt, dat haar zoon verstandiger zou zijn, als hij ouder werd en werk kreeg. De jongen wilde niet van het landbouwbedrijf weten, en verkoos arbeid te zoeken in de stad. De weduwe gaf toe en zoo geraakte Pol op een metaalfabriek. Maar wijzer werd hij niet. Hij vond kamaraden te Leuven en ging 's avonds met hen uit. Als moeder hem berispte, beweerde hij, dat hij geen domme buitenjongen bleef, maar van 't leven wilde genieten. In de stad was het veel plezieriger. Daar kon men naar de kinema gaan en naar groote, schoone herbergen. Het leek wel, of het er altijd kermis was. Onnoozele buitenmensen kropen te negen uur in bed. Wat hadden die aan

hun leven? Slaven en wroeten, te gierig om een frank te verteren.

Pol luisterde niet naar moeder. Hij zei, dat hij zijn kost betaalde en daarvoor was de helft van zijn loon al ruim genoeg. De jongen werd steeds brutaler. Moeder voelde het wel: ze had niets meer over hem te zeggen. Aan dat geld dacht ze zóó niet, maar aan het geluk en de toekomst van haar zoon. Met wie ging hij in de stad om? Waar zou dronkenschap hem leiden? Zooveel angstige vragen rezen op.

Weer lag ze nu met zulke sombere gedachten. De klok sloeg twaalf, dan één uur. En nog keerde Pol niet terug.

Eindelijk om half twee hoorde vrouw Perkens stappen op de keien voor de deur. Haastig stond ze op en ging ze naar voren.

— Pol, zijt gij daar? vroeg ze.

— Ja... Wie zou het anders zijn?

De moeder deed open.

— Moet ge nu uit uw bed komen? Ik heb immers een sleutel, gromde de zoon. Waarom slaapt ge niet?

— O, jongen, 't is half twee!

— Wat kan mij dat schelen? Morgen kan ik uitslapen! Leve het plezier! Ik ben geen onnoozelaar, die te negen uur in bed ligt!

— Moet ge nog eten?

— Maar neen! Zaag zoo niet tegen mij! Slaap! Ik ben geen klein kind meer.

Vrouw Perkens hoorde aan zijn stem, dat hij bij drank was.

— Wacht, ik zal de lamp aansteken, zei ze. Anders sukkelt ge nog van de trap.

— Ik sta vast op mijn pikkels. Ik heb geen licht nodig.

Moeder hoorde hem dan op de trap dreunen, maar hij geraakte toch veilig boven.

— O, God, verander mijn jongen toch! bad de arme moeder.

Ze legde zich weer te bed. Het duurde nog een heelen tijd, eer ze insluimerde.

— — — — —
Toen vrouw Perkens en Emilie den volgenden morgen uit de mis kwamen, sliep Pol nog. Dat was zijn Zondagsche gewoonte.

Te elf uur verscheen hij beneden, loom en lodderig.

— Waarom zijt ge niet liever tot vanmorgen weg gebleven bij uw vrienden uit de stad? vroeg Emilie. Ge geneert u voor ons toch niet.

— Ik zal doen wat ik wil, en van u geen bevelen of verwijten verdragen! snauwde Pol.

— Wij zijn maar goed om voor mijnheer eten gereed te maken, te wasschen en te naaien!

Ge moest beschaamd zijn: moeder ligt uren wakker van angst.

— Dat is niet noodig! Ik vermaak me tref-
felijk, en wil niet aan een keten gebonden
zijn.

— Treffelijk! Als ge te tweeën in den nacht
dronken van de stad komt aangezwadderd. De
geburen spreken er schande van.

— Wat kan mij de geburen schelen, domme
kinkels en venijnige babbelaarsters!

— En dat moeder om u weent, kan u ook
niet schelen, he?

— 't Is niet noodig, dat moeder weent. Ik
misdoe niemand. In de stad blijft ieder laat op.

— Ieder? We zijn niet zoo dom, als ge
peinst. In de stad zijn er nog plakkers en drink-
lappen als gij, maar veel meer treffelijke men-
schen, die zich goed gedragen.

— Moei u niet met mij! En als ge eten ge-
reed doet, en wascht en naait, wel daar betaal ik
voor.

— O, zoo, mijnheer geeft geld af. Ge be-
taalt moeder zeker ook voor al haar wroeten,
om u groot te brengen.

— Pol, daar wil ik niet van spreken, maar
ik denk aan uw geluk, zei nu vrouw Perkens.
O, ge loopt verkeerd. De drank is een duivel. Ge
zult diep ongelukkig worden.

— Toe, toe, ik ken alles, wat ge zeggen wilt!

Praat van den buiten! Dat pakt bij mij niet.

— De een of andere kamaraad uit de stad
staat voor u zeker hooger dan moeder! keef
Emilie weer. Die leert u hoe ge leven moet! Hoe
dikwijls moet ge hem daarvoor tracteeren,
domme klaai? Ge zijt niet onnoozel als wij!
Wel neen! Mijnheer heeft verstand van leven!
We merken het...

— Als ge uw mond niet houdt, klets ik mijn
hand op uw gezicht! Laat me gerust! Ik moei
me met u ook niet...

— Pol, de volgende week is het Allerhei-
ligen, sprak moeder. Dan gaan we naar het graf
van vader. Zult ge dan weer dronken thuis ko-
men?

— 't Is een leugen, dat ik vannacht dronken
was!

— Och, toe, ik werd wakker, doordat ge te-
gen de deur bonsdet en dan voor uw bed neer
vielt! zei Emilie. Dat was zeker van water drin-
ken! Toon eens, wat er van uw werkgeld over
is...

De zuster had reeds gezien, dat Pol nieuwe
schoenen en kousen droeg, en ook een kleurige
das.

— Gij hebt met mijn loon niets te stellen,
riep Pol nijdig uit.

— En moeder ook niet?

— Als ik hier zoo voor mijn Zondagplezier ontvangen word, trek ik er uit!

Pol greep zijn pet, om te vertrekken.

— Neen, blijf thuis? smeekte zijn moeder.

— Om de ooren van mijn kop gezaagd te worden! Wel bedankt! Er zijn vriendelijker menschen.

En de deugniet verliet de woning en stapte snel heen.

— O, Emilie, ge mocht zoo bot niet gesproken hebben! kloeg vrouw Perkens.

— Maar, moeder, hoe zou ik kunnen zwijgen bij dat schandelijk gedrag? En Pol zou toch een reden gezocht hebben, om er van door te gaan! Hij heeft van eigen een afspraak met een kamaraad uit de stad.

— O, hoe moet dat eindigen?

— Ik weet het niet! Slecht natuurlijk! O, die deugniet!

— Hoe komt Pol aan zoo'n aard? Uw vader was braaf en dronk nooit.

Vrouw Perkens ging aan de deur zien, maar haar zoon was al op den steenweg naar Leuven.

't Werd een triestige Zondag.

II.

In den namiddag klopte een jonge man aan. Emilie liet hem binnen.

— Goeden dag, zei de vreemdeling. Ik ben hier toch wel bij vrouw Perkens, de moeder van Pol, die op de metaalfabriek werkt?

Emilie knikte toestemmend.

— Is er iets met mijn zoon gebeurd? kreet de weduwe ongerust.

— Mijn vader zendt me om geld. We houden herberg en tot voor een paar weken kwam Pol Perkens veel bij ons. Hij was een vaste klant; hij dronk, en at ook dikwijls een biefstuk. Moeder had goed vertrouwen in hem en heeft hem geborgd en dan nog vijftig frank geleend. En nu zien we Pol niet meer. Dat is niet schoon van hem. Dat hij een ander zijn klandizie geeft, tot daar, maar hij mocht eerst zijn schuld betalen. Gisteren heeft vader hem aan de fabriek afgewacht, om daarover te spreken. Vader zag hem niet en hoorde dan van kamaraden, dat Pol Vrijdag doorgezonden is.

— Wat! Zijn werk kwijt? vroeg vrouw Perkens verschrikt!

— Ja. Woorden gehad met een meester-

knecht. En ze waren toch al een tijd niet tevreden meer over hem. Heeft hij het niet verteld?

— Neen!

— Het is toch de zuivere waarheid. Vader zendt me om het geld: zestig frank verteer en vijftig geleend, dat is honderd en tien. Wij kunnen die schade niet dragen.

— Had dan niet geborgd en geleend aan een jongen van zeventien jaar! zei Emilie kwaad. Wij trekken ons van die schuld niets aan. Steek een jongen buiten in plaats van hem drank te geven!

— Als gij niet wilt betalen, zal vader naar de politie moeten gaan!

— Neen, neen! onderbrak vrouw Perkens haastig. Ik zal u voldoen.

Ze ging reeds naar haar slaapkamer om het geld. Emilie keek nijdig door het venster. Ze begreep nu ook, dat moeder 't best deed met te betalen.

De zoon uit de herberg kreeg zijn geld en vertrok.

— Schuld maken en zijn werk verliezen, 't begint al! jammerde de weduwe.

Ze schreide weer.

— O, waar moet dat op uitloopen! kloeg ze. Het is niet gemakkelijk om ander werk te krijgen.

Emilie kon haar moeder niet troosten. Ze zag

geen uitkomst. De Zondag werd nog treuriger.

Geburen gingen wandelen en kinderen speelden vroolijk op straat. Emilie had op 't dorp vriendinnen, maar ze wilde moeder in al haar verdriet niet alleen laten en bleef thuis. Ze nam een boek. Ze hield veel van lezen. Doch nu dreef haar gedachten telkens af. Wat moest er van Pol geworden? Zijn werk kwijt. En wie in dezen lastigen tijd arbeid kon krijgen, achtte zich gelukkig. De zaken kwijnden overal. Men noemde dat krisis in handel, nijverheid en landbouw. En dan handelde haar broer zoo lichtzinnig! Veel geld willen verteren en er geen verdienen! Ja, wat zou er daar uit voortkomen. Daarover zat Emilie te denken.

— Pol zal nog hier en daar geld leenen of misschien oneerlijke middelen gebruiken, om er aan te geraken, zei vrouw Perkens.

Emilie vreesde dit ook. En ze werd angstig, nu ze aan zulk een toekomst dacht.

's Avonds bleef moeder weer angstig wakker. 't Was al kwart na een, toen Pol uit de stad terugkeerde, nogmaals dronken.

Hij frutselde met den sleutel tegen de deur, doch kon het slot niet vinden. Moeder deed open.

— Blijf toch in uw bed! snauwde de brutale zoon. Altijd dat spioneer! Ik word het beu.

— Ga slapen! Ik zal u op de trap helpen! zei vrouw Perkens zacht.

— Dat is niet noodig! Ik ben niet zat. Emilie moet haar franken mond houden.

— Zij slaapt! Voorzichtig, Pol, dat ge niet valt!

Hij strompelde de treden op. Moeder zei nu niets over het verlies van zijn werk en de komst van den herbergierszoon. Ze zou morgen 'nog eens ernstig met Pol spreken.

's Maandags kwam Pol om negen uur beneden.

— Moet ge niet naar de fabriek? vroeg Emilie, die al drie uur aan den gang was met allerlei bezigheden.

— Ik ben atgedankt. Ze sturen veel mannen weg. Het is krisis. Maar ik kan gaan doppen, sprak Poi, toch wat bedeesd nu.

— Afgedankt! Vertel liever de waarheid! Ge zijt doorgezonden, omdat ge niet opgepast hebt, hernam Emilie.

— Ge liegt! Wie heeft er u dat wijs gemaakt?

— We weten het van een jongen uit een herberg, waar ge schuld gemaakt hebt. Moeder mocht honderd en tien frank voor u betalen! Ha, dat is nu de voorname stadsheer, die geen onnoozelaar is als de buitenmensen! We ver-

nemen uw fijne streken. In plaats van uw loon af te geven, mogen wij bijpassen. Het is een schande.

Pol keek nog meer beteuterd. Zulk nieuws had hij niet verwacht. Maar zijn verlegenheid duurde kort.

— Ge hadt niet moeten betalen! beweerde hij. In die herberg hebben ze me bedrogen, en daarom wilde ik niet betalen.

— Laat uw groote woorden na! Niet betalen? 't Ware zeker beter, dat we voor u de geldarmen aan de deur kregen!

— Ge hebt u benauwd laten maken, door dien babbelaar.

— Laffe praat van een grooten kerel, die zijn oude moeder doet werken voor zijn kost en zijn schuld! sprak Emilie verontwaardigd. Kruip weg van schaamte, nietwaard!

— O, Pol, wat doet ge me een verdriet aan! zei moeder nu.

— Kan ik het helpen, dat ik door de krisis afgedankt werd? Dat gebeurt met duizenden.

— Ge hebt ruzie gemaakt op de fabriek en er slecht gewerkt ook, sprak Emilie.

— Leugens! Ge gelooft dien bedrieger uit de herberg.

— Van een vreemde moeten we de waarheid hooren. Ge zijt toch tot Vrijdagavond betaald geworden of misschien de week uit. En in

plaats van uw kost te voldoen, zooals ge altijd bluft, hebt ge al dat geld verdronken! Vanacht zijt ge op handen en voeten naar boven gekropen. Zoo is nu de mijnheer, die fierder wil zijn dan de buitenmensen.

— Ge moet zwijgen!

— Ja, zwijgen en u eten geven, en voor u wasschen en naaien! Ge wordt op de fabriek buiten gestoken en mijnheer koopt toch nieuwe schoenen en kousen, een schoone das, en moeder, die heel haar leven gesloofd heeft, mag uw schuld betalen.

— Ge behoeft voor mij niets meer te doen! riep Pol nijdig uit.

Hij trok zijn schoenen aan.

— Ge zult van mij geen last meer hebben, als het u te veel is voor me eten gereed te maken, vervolgde hij.

— Wat wilt ge doen? vroeg moeder angstig.

— Elders een kosthuis zoeken! Ik ben hier te veel.

— Neen, Pol. God weet, dat ik alles voor u wil doen! Maar gedraag u goed! smeekte vrouw Perkens.

— Als Emilie haar stouten mond houdt, zal ik terug keeren. Ik wil niet als een klein kind behandeld worden.

— Hoor nu toch eens! Nog zooveel praat verkoopen! zei Emilie. Moeder, laat hem gaan!

Hij zal al gauw van honger terugkeeren.

Vrouw Perkens wilde haar zoon nog weerhouden, doch als beleedigd trok Pol heen.

Steungeld kon hij niet ontvangen, want hij had zijn bijdragen niet betaald. En hij stond nu zonder werk.

— Bah, Basiel helpt me overal door. We zullen geld genoeg verdienen! mompelde Pol, terwijl hij den steenweg naar de stad insloeg. Het zal een ander leventje zijn dan op de fabriek te wroeten.

— — — — —
Basiel Sornia, de vriend van Pol Perkens, had geen ouders meer, en woonde op een zolderkamertje van een kleine herberg. Hij werkte in een garage, maar verdiende er niet veel. Evenals Pol wilde hij veel geld hebben; hij dronk, snoepte en speelde. En hij droomde van rijk worden. Hij was van hetzelfde dorp afkomstig als Pol en zoo kenden ze elkaar. Ze waren samen in een groepje van bluffers en luiaarden geraakt.

Pol zat op het kamertje van Basiel Sornia, toen deze 's avonds van zijn werk kwam.

— Ik ben thuis weggelopen, zei Pol. Ik ga er vooreerst niet meer terug. Mijn zuster zaagt me de ooren van het hoofd. En ik wil aan moeder niet bekennen, dat ik niet kan gaan doppen.

— Wel, ge blijft bij mij. Ik heb vandaag weer het een en ander scheef geslagen uit auto's

in de garage, en zal er een goed centje aan verdienen. Ik onderhoud u, tot we onze eigen zaken doen, en dat zal niet lang meer duren.

— Onze eigen zaken! 't Is een gevaarlijk plan, merkte Pol op.

— Hoor eens, als ge niet durft, moet ge het nu zeggen! Dan beginnen we er niet aan. Ge kunt werk zoeken, ergens op een hofstede of aan het Albertkanaal in Limburg.

— Ik kruip immers niet terug...

— Ge moet gaarne meedoen of niet!

— Hoe meer geld, hoe liever! Dat begrijpt ge wel.

— Niemand zal het u geven. Dus moeten we het pakken.

Een paar uur later lag Pol naast Basiel in het ijzeren bed, onder de pannen. Hij kon niet dadelijk slapen. Zijn moeder kwam hem voor den geest. Pol voelde wel, dat hij slecht handelde. Maar Basiel en andere kamaraden hadden hem meegesleurd op den verkeerden weg. Pol verlangde nu altijd naar bier en sterken drank, ook naar lekker eten. Hij benijdde de rijken en werd door geldzucht aangegrepen. Reeds eenigen tijd sprak zijn vriend over stelen. Hij kende goed de streek, want hij moest dikwijls met passagiers rijden. Hij beweerde, dat er plaatsen waren, waar iets te halen viel.

— Als we een flinke som geld hebben, trek-

ken we naar den vreemde en daar zetten we een automobielzaak op, snoefde Basiel dan.

Pol had zich door die blufferij laten beïnvloeden. Geld lokte hem aan.

Doch stelen vond hij toch erg. Van moeder had hij heel wat anders geleerd. Hij lag er nu weer over te denken. Hij had vandaag een nieuwen, grooten stap gedaan op den verkeerden weg. Hij kon echter nog naar huis terug. Moeder zou hem met liefde ontvangen. Als hij het akker- en stalwerk overnam, zou Emilie op het dorp posten vinden in de huizen van rijke menschen en het gezin een goed inkomen genieten. Pol kon ook wat handel drijven.

— Maar dan blijf ik altijd een arme sukkel, mompelde hij. Toe, toe, waarom moet de een zooveel hebben en de ander zoo weinig? Dat is niet rechtvaardig.

Pol Perkens voerde aldus een strijd in zijn binnenste.

III.

Mijnheer Lafia, de garagehuurder, de patroon van Basiel Sornia, zat in zijn kantoor. De meesterknecht stond bij hem en kloeg, dat er verscheidene werktuigen verdwenen waren.

— We worden gedurig bestolen! zei de heer Lafia.

— Ik verdenk Basiel Sornia, en bespied hem, maar ik kan hem niet betrappen. Ik weet, dat hij meer verteert, dan hij verdient. Hij zit veel in de herbergen, gaat dikwijls naar de cinema, en slaat nog op andere manieren geld stuk, beweerde de meesterknecht.

— En hij werkt tegenwoordig slecht.

— O ja. Ik moet hem elken dag wel een dozijn keer berispen en dan krijg ik een brutaal antwoord. Gisteren was hij nog zoo bot tegen een passagier, die een auto wilde huren, dat de man kwaad naar een andere garage geloopt is.

— Ge moest me dat zeggen!

— Och, ik heb nog medelijden met hem omdat hij een wees is. En raakt hij hier binnen waar komt hij dan in dezen tijd nog binnen met die crisis?

— Nergens! Maar zoo misbruik maken van onze goedheid, kan er toch niet door! En ons misschien bestellen! Ik zend hem liever weg, dan hem aan de politie over te leveren. Roep hem eens bij me.

Basiel moest voor zijn patroon verschijnen. Hij stond daar met een onverschillig gezicht.

— Jongen, ik hoor klachten van u, zei de heer Lafia. Ge werkt slecht en ge zijt bot tegen de klanten.

— Dat steekt de meesterknecht uit, omdat hij me niet kan verdragen, beweerde Basiel,

— Hij verdraagt veel te veel van u.

— O, als gij zijn leugens gelooft, kan ik zwijgen.

— Niet zoo brutaal!

— Afgesnauwd worden voor het beetje geld dat ik hier verdien, laat ik me niet doen!

— Ge schijnt toch veel te kunnen verteren in herbergen en cinema's.

— Ik zou zeker nooit mogen uitgaan? Wij zijn maar geboren om te wroeten, he!

— Wroeten doet ge hier percies nog niet! Ik kan goed verdragen, dat ge eens naar de cinema gaat...

— Verdragen of niet, 'k zou toch mijn goesting doen. Ik kruip voor niemand.

— Eens onder een auto kruipen of op uw hurken zitten bij het herstel, dat is noodig. Anders moogt ge hier op uw beide voeten staan, vriend! Maar gewerkt moet er worden! En beleefd zijn tegen de klanten, eisch ik ook.

— Als ze beleefd tegen mij zijn!

— Hoe is het? Zijt ge hier misschien uw postje moe? Er staan dozijnen liefhebbers gereed om in uw plaats te komen. Ik wil eens ernstig met u spreken en ge stelt u aan, of ik uw vijand ben.

— Bah, ge buit me uit! Wilt ge een ander in mijn plaats nemen, doe het! Dan kan die slaven voor dat belachelijk loontje.

Nu werd het den patroon toch te machtig.

— Ik zal u uitbetalen en daar is de deur! zei hij nijdig.

— O, ik val niet op mijn knieën, om u te vragen, of ik blijven mag! spotte Basiel.

De heer Lafia antwoordde niet meer. Hij gaf Basiel een extra-weekloon en zond hem heen.

— Die jongen heeft een slecht karakter, zei hij tot zijn meesterknecht.

— Hij is in de laatste weken erg veranderd, zeker door den invloed van kamaraden, die niet deugen.

Basiel kwam op zijn zolderkamertje bij Pol.

— Zie zoo, ik heb me laten wegzenden uit de garage, zei hij. Nu ben ik vrij voor ons groot plan.

— Hebben ze u gesnapt bij diefstal?

— Wel neen! Daarvoor ben ik veel te slim. Ik werkte niet hard genoeg en ik heb den baas eens ferm gezegd dat ik me niet laat uitbuiten. Ik wilde immers weg. En nu gaan we al gauw aan ons ander werk beginnen. Waarom kijkt ge zoo benauwd?

— Doe ik dat?

— Ja. Hebt ge geen goesting met me mee te gaan, zeg het dan! Een platbroek kan ik niet gebruiken.

— Vaneigen doe ik mee!

Eigenlijk was Pol wat bang voor Basiel, die

grooten overmoed bezat, en zich zeer brutaal betoonde.

Basiel Sornia kwam uit een ongelukkig huishouden. Vader en moeder hadden veel gedronken, en, na hun dood, woonde de jongen bij een oom, die al niet veel beter leefde. Basiel ging er zoo gauw mogelijk weg, om onafhankelijk te zijn. Auto's hadden hem altijd aangetrokken en zoo zocht en kreeg hij werk in een garage. Eerst deed hij er zijn best; jammer genoeg vergiftigden slechte kamaraden uit zijn vroegere omgeving zijn geest en gemoed. Basiel verlangde naar veel geld, en slechte plannen ontstonden in zijn brein. Hij sprak er dikwijls over met Pol en sleepte dezen mee op den verkeerden weg.

En nu zouden ze op roof uitgaan, om daarna naar den vreemde te vertrekken.

Dien avond dacht Pol weer aan zijn moeder en aan Emilie. Zijn geweten plaagde hem. Maar Basiels invloed zou toch sterker blijken.

IV.

De oude hoeve, een eind in het veld, bezijden den steenweg van Leuven naar Aarschot, stond daar eenzaam in het duister. Er woonde een bejaard echtpaar.

Man en vrouw sloofden zelf, gansche

dagen. Dat wist Basiel. En h'ier wilde hij zijn slag slaan, zooals hij het noemde.

't Was even na tien uur. De twee knapen slopen rond het hof. Ze hadden hun gezicht zwart gemaakt. Basiel beweerde, dat de landbouwer en zijn vrouw al vóór negen uur te bed lagen. Hij had dikwijls over de eenzame menschen hooren spreken door een kamaraad van Wezemaal, en daarna de hofstede bespied.

Pol Perkens voelde zijn hart bonzen. Hij had wel willen weggelopen, nu het stoute plan moest uitgevoerd worden. 't Was, of hij in het duister het glanzend gelaat van zijn moeder zag.

Maar straks konden hij en Basiel rijk zijn. Ze zouden in den vreemde een zaak beginnen en dan niet meer stelen. Er was nu een groote kans, om uit armoede verlost te worden.

De twee dieven stonden bij het laag, verval-len woonhuis.

— Droomt ge? fluisterde Basiel.

— Neen, neen!

— Of durft ge niet?

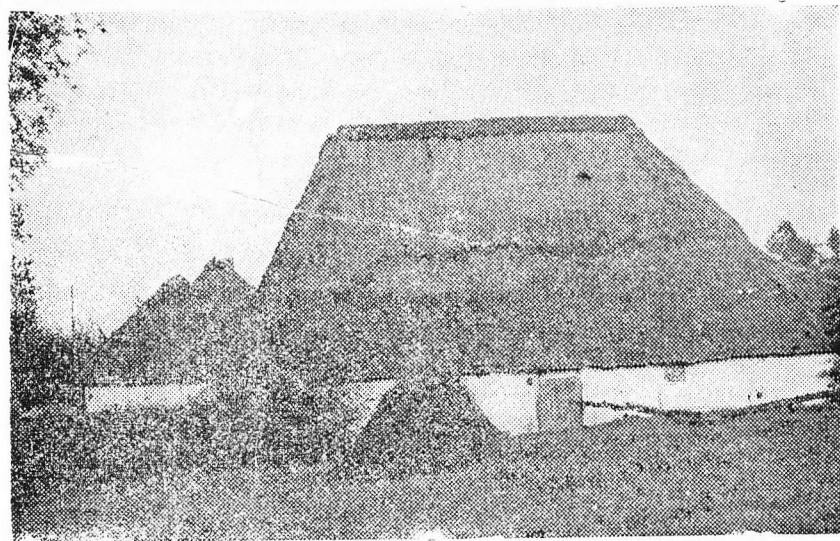
— Ja...

— Help me dan! Steek me omhoog, ik zal een ruit uitsnijden boven de deur. Dan kan ik de grendels wegschuiven.

Handig deed Basiel dit, zonder dat de bewo-ners iets merkten. De twee deugnieten slopen binnen. Pol beefde toch van angst! 't Liefst

ware hij weggelopen. Maar hij durfde Basiel niet in den steek laten. Deze haalde een electri-sche zaklantaarn te voorschijn, en knipte het licht aan. De dieven stonden nu in de keuken. Basiel wees naar een binnendeur en fluisterde:

— Daar zullen ze slapen. Ze moeten ons

hun geld toonen. Houd uw revolver in de vuist.

Hij had voor de wapens gezorgd, een die ge-stolen was uit een auto, en een, die hij van een kamaraad kocht.

Zelf erg angstig gehoorzaamde Pol. O, waarin had hij zich toch begeven?

Snel duwde Basiel de binnendeur open. Hij lichtte bij. Tegen den muur stond een bed. Pol hoorde een gil. Hij moest nu zijn vriend bijstaan. Maar op een mensch schieten, zou hij toch niet kunnen doen.

Hij zag nu den landbouwer recht op zitten.

— O, mannen, misdoe ons niets! smeekte hij. Ik zal u geld geven.

— Veel geld, sprak Basiel op zwaren toon. Anders... we hebben elk een revolver in de hand.

— Niet schieten... niet schieten! Ge zult tevreden zijn! verzekerde de landbouwer.

Pol voelde eigenlijk medelijden met hem. Maar de man zou gewillig het geld geven. En Pol wilde ook veel geld hebben.

De landbouwer stond op. Zijn vrouw had zich bang onder de dekens verborgen. Basiel lichtte bij. De landbouwer opende een kas.

— Niet schieten! vroeg hij weer met angstige stem.

— Zwijg! En geef geld... Dan zijn we seffens weg!

— Hier, en de man wees op samengebonden bankbriefjes.

Begeerig greep Basiel ze vast. Hij stak ze haastig in zijn zak. Ook nam hij een paar vijf-frankstukken. Maar de deugniet was voldaan

over den buit en wilde zoo rap mogelijk weggeraken.

— Kom! zei hij tot Pol.

Deze liet zich geen tweemaal noodigen. De dieven verlieten haastig de hoeve en liepen over het land heen. Wat verder bleef Basiel staan.

— Dat is gemakkelijk gegaan, zei hij. O, wat was die vent benauwd van ons!

— Ja! Gewillig gaf hij zijn geld.

— We hebben een fortuin mee. We zouden nu in Holland moeten geraken. Ik heb al een nieuw plan. We zullen ergens ons gezicht wassen. Ha, alles zal goed gaan!

V.

Dien zelfden avond zat mijnheer Lafia, als meestal nog laat in zijn kantoor. De telefoon rinkelde. En de garagehouder hoorde een stem:

— Mijnheer, ik sta met een gebroken auto een eind over het Kampenhoutsas op den steenweg van Mechelen naar Leuven. Kunt ge me laten halen?

— Wat scheelt er aan uw auto? vroeg mijnheer Lafia.

— De motor is stil gevallen en wil niet meer in gang, en de lichten zijn uit. Laat me halen! Ik zie niet op de kosten.

— Ik zal dadelijk iemand sturen. Dus aan Kampenhoutsas?

— Ja, naar den kant van Leuven... Ik zal seinen met een zaklamp.

Er was in de garage altijd een chauffeur, want dikwijls werd er 's avonds en zelfs 's nachts hulp gevraagd. Het duurde niet lang, of deze reed heen. Hij kende heel goed den weg, En toen hij boven op den Cesarsberg was, gaf hij flink gas. Na een goed kwartier zag hij seinen. Hij stopte. Twee mannen stonden aan den kant van den weg. De chauffeur van Lafia stapte uit.

— Waar is de auto? vroeg hij, maar plots kreeg hij een geweldigen klap op het hoofd, en, eer hij zich verdedigen kon, lag hij in de gracht.

— Roer u niet of ik schiet u dood! zei een der aanranders.

De twee mannen sprongen in de auto. Een greep het stuur, en weg waren de bedriegers.

— Gelukt, zei Basiel tot Pol. Heb ik het niet slim bedacht?

— Ge durft!

— Van eigen! Straks zitten we aan de Nederlandsche grens. In de herberg, waar ik getelefoneerd heb, kennen ze me niet. 't Was Gust Vere, dien we in de gracht gesmeten hebben. Met mijn hoed zoo diep over de oogen, heeft hij niet gezien, wie ik ben.

De dieven reden naar Mechelen en van hier naar Lier. Vervolgens namen ze een steenweg naar 't Noorden. Ze vlogen door verscheidene dorpen en bereikten dan Hoogstraten. Pol was zelf verbaasd over de brutaliteit van Basiel.

— Nu zijn we dicht tegen Holland, zei deze. We kunnen niet over de grens, zonder last te hebben met de auto. We laten hem achter op den weg en trekken te voet voort. Ik zou den wagen liever houden, maar we konden er door verraden worden.

Ze handelden zooals Basiel besloten had, en stapten voort. Ze verlieten den hoofdweg, om niet voorbij een tolkantoor te moeten.

Ze marcheerden bijna den ganschen nacht en rustten een paar uur in een schuur. Toen het goed licht was kwamen ze aan een Nederlandsche stad: Breda.

Veel menschen gingen naar de kerk. Toen bedacht Pol, dat het Allerheiligen was. Moeder en Emilie zouden vandaag vaders graf bezoeken. Pol voelde als een steek in zijn hart...

Basiel leidde hem mee naar een logement en huurde er een kamer. Boven zouden ze nu eindelijk het gestolen geld eens tellen. Ze sloten de deur en Basiel haalde de bankbriefjes te voorschijn. Hij sneed het touwtje door, en spreidde de biljetten uit.

— Welk een aardig geld, zei Pol.

— Die vent heeft ons bedrogen! sprak Basiel, plots woedend. Het zijn oude Duitsche marken, van kort na den oorlog. Mijn oom had er ook zulke. Ze zijn niets waard! Ha, daarom was de man zoo gewillig! Hij wilde ons rap weg krijgen. Ezels, die we zijn. We bezitten niets dan eenige vijffrankstukken...

Het was een vreeselijke ontgoocheling.

— En we kunnen niet meer terug naar België! Maar we zullen hier stelen! besloot Basiel.

VI.

't Was nu half November. Twee gendarmen kwamen in het huisje van vrouw Perkens, die al veel angstige dagen had doorgebracht. Men zei in de buurt, dat Pol er van door was met Basiel Sornia, en ze samen op een hoeve gestolen en daarna een auto geroofd hadden. De chauffeur van Lafia, die in de gracht geworpen was, verklaarde, dat hij de stem van Basiel had herkend. De auto was teruggevonden ten Noorden van Hoogstraten. En de politie te Leuven vernam, dat Pol Perkens eenige dagen bij Basiel had verbleven.

Ja, dat alles was vreeselijk nieuws geweest voor moeder en zuster.

En nu traden er twee gendarmen binnen. O, zou Pol aangehouden zijn?

— We komen met nieuws over uw zoon, zei een van de manschappen. Pol Perkens en Basiel Sornia zitten te 's Hertogenbosch in de gevangenis, want ze hadden in Holland ingebroken. En het is bij het onderzoek uitgekomen, dat ze ook de auto van Lafia gestolen en op het hof te Wezemaal ingebroken hebben. Het gerecht te Leuven heeft nieuws gekregen.

— En hoe lang moet Pol zitten? vroeg vrouw Perkens.

— O, dat is nog niet uitgesproken. Hij blijft voorloopig gevangen. We moesten u dit triestig nieuws overbrengen.

Eindelijk dus hadden moeder en Emilie tijding over Pol! Maar welk een tijding? Dien avond lag vrouw Perkens met zware koorts te bed. Van dien dag af sukkelde ze met haar gezondheid.

In December vernamen de moeder en zuster, dat Pol en Basiel elk een jaar gevangenisstraf hadden gekregen.

Vrouw Perkens bleef ziek. Ze moest meestal te bed blijven. Emilie verpleegde haar liefderijk.

VII.

Een jaar was voorbij. Op een Novembermorgen stapte Pol Perkens over den straatweg van Leuven naar het gehucht, waar hij woonde.

Gisteren had hij in Holland de gevangenis verlaten. In dat jaar was hij tot inkeer gekomen, en in verscheidene brieven had hij aan zijn moeder vergiffenis gevraagd. Nu zou hij het mondeling doen en beterschap beloven. O, hij wilde voor haar werken, en zorgen!

Plots bleef Pol staan. Een kleine begrafenisstoet verliet het gehucht. Pol begon te beven. Hij wankelde, toen hij nader trad. De menschen keken naar hem.

Een trad op hem toe.

— Pol, jongen, ge zijt te laat, sprak hij.

— Is het moeder, die begraven wordt?

— Ja...

Pol moest zich aan een boom vasthouden.

Te laat!

Hij kon niet meer voor moeder werken, niet meer voor haar zorgen. Door zijn schuld was ze ziek geworden.

Hij wrong in verdriet en wanhoop de handen. Dan beheerschte hij zich. Hij wilde mee naar de kerk en het kerkhof.

Emilie was thuis gebleven. Zij kon den zwaren tocht niet doen. Ze had haar moeder vol liefde verpleegd en hard gewerkt. Pol woonde de mis bij. « Te laat! » ruischte het hem door den geest. Hij zat daar met het gelaat in de handen verdoken. « Te laat! » Dat voelde hij ook zoo diep, toen hij aan de open groeve stond.

Een gebuur moest hem ondersteunen.

De goedige menschen voelden toch medelijden met hem. Ze begrepen, welk een wroeging hij had... Na de begrafenis ging Pol naar huis. Emilie wist al, dat hij terug was. Een nicht zat bij haar.

— Vergiffenis! kreunde Pol, toen hij binnen trad. O, ik ben een slechterik geweest.

— Pol, moeder heeft nog zooveel over u gesproken, snikte Emilie. En ze vroeg, dat gij voortaan braaf zoudt blijven, en nooit meer drinken.

— O, ik had voor moeder op mijn knieën willen kruipen, om haar vergiffenis te vragen. Ik had voor haar willen werken en zorgen. En het is te laat! Een slecht mensch ben ik. Ik heb moeder op het hart getrapt.

Hij zakte met het hoofd op de tafel en barstte weer in snikken uit. Het was een tragische terugkeer. Ook Emilie en de nicht weenden.

— Ge blijft bij mij wonen, zei de zuster. Dat heeft moeder me gevraagd. Laten we in vrede en eendracht leven en veel aan moeder peinzen.

Emilie toonde geen wrok meer.

— — — — —
Nu moest Pol ook nog voor het Belgisch gerecht verschijnen. Basiel Sornia, die bij het stelen op de hoeve en de auto, de hoofdrol gespeeld

had, zat al in de gevangenis, in afwachting van het proces.

Uit het onderzoek bleek, dat Basiel den zwakken Pol had meegesleurd. Beiden kregen te Leuven nog gevangenisstraf. Pol een maand en Basiel een half jaar.

En na deze nieuwe boete, keerde Pol Perkens zeer berouwvol bij zijn zuster terug.

Hij hield woord. Hij toonde zich vlijtig en deed het akker- en stalwerk, terwijl Emilie op het dorp in de huizen van rijken arbeidde.

Pol dronk nooit meer; hij ging zelden uit. Thuis las hij veel boeken, die hij uit de dorpsbibliotheek haalde. Elken Zondag bezocht hij moeders graf.

Een jaar later trouwde Emilie en ging op een andere gemeente een hoeve bewonen.

Pol kreeg een brave vrouw uit den omtrek. Hij bleef in het oude huis en is nu een oppassend man. Nooit zal hij de harde lessen vergeten.

Basiel Sornia beterde zich niet en werd naar een landlooperskolonie gebracht.

EINDE.

Nr. 519 heet: « DE OPPERBAAS ».

Men vrage ook Nr. 515bis: « *Peter Benoit* », uit het leven van den grooten Vlaming, dien men nu herdenkt.